

Η αποδημία των Γαλατινιωτών.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΙΑΣ

Ο ΞΕΝΟΣ

Βούλομαι μια, βούλομαι δύο, βούλομαι τρεις και πέντε.

Βούλομαι να ξενιτευτώ πολύ μακριά στα ξένα.

Κι όσα βουνά και αν διαβώ, όλα τα παραγγέλνω.

Βουνά μου μη χιονίσετε, κάμποι μη παχνιαστήτε,
ως που να πάω και να 'ρθω και πίσω να γυρίσω.

Η ξενιτιά με πλάνεψε, τα έρημα τα ξένα

και πιάνω ξένες αδελφές και ξένες παραμάνες,

κάνω και ξένη αδελφή, τα ρούχα μου να πλένει.

Τα πλένει μια, τα πλένει δύο, τα πλένει τρεις και πέντε

Και από τις πέντε κι ύστερα, τα ρίχνει στα σοκάκια

-Πάρε ξένη μ' τα ρούχα σου, πάρε και τα σκουτιά σου

και γύρισε στον τόπο σου, σύρε και στα δικά σου,

Να δεις τ' αδέλφια σου, να δεις τους συγγενείς σου.

Η ΞΕΝΙΤΙΑ ΚΑΙ Η ΟΡΦΑΝΙΑ

Σε δύο βουνά ανάμεσα δύο αδέρφια είν' θαμμένα.
Κι απάνω εις το μνήμα τους κλήμα είν' φορτωμένο.
Κάνει σταφύλι ροζακί και το κρασί είναι μαύρο
και το κρασί όποιος το έπινε, ήταν πικρό φαρμάκι.
Να το έπινε κι η μάνα μου, να μη είχε κάμει κι εμένα.
Σα μ' έκαμε τι μ' ήθελε, σα μ' έχει τι με θέλει;
Η ξενιτιά με πλάνεψε, κι αυτή έχει τον καημό μου.
Την ξενιτιά, την ορφανιά, την πίκρα, την αγάπη,
τα τέσσερα τα ζύγισαν, βαρύτερα είν' τα ξένα.
Χωρίζει η μάνα απ' το παιδί κι η γη ανατρομάζει.
Χωρίζονται αδέρφια καρδιακά και δένδρα ξεριζώνουν.
Χωρίζονται τ' ανδρόγυνα τα πολυαγαπημένα.
Στον τόπο που χωρίζονται, χορτάρι δε φυτρώνει.

Τα τραγούδια κατέγραψε
η Μαριτίνα Αλεξίου.

Αποδημία κατά το 19^ο – 20^ο αι.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας το Κοντσικό (παλιά ονομασία της Γαλατινής), δεν ήταν παρά ένα φτωχό χωριό κτηνοτρόφων και οικοδόμων, που αγωνίζονταν σκληρά για την επιβίωσή τους σε αντίξοο φυσικό περιβάλλον. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα πολλοί κάτοικοι του να αναγκαστούν να ταξιδέψουν σε διάφορα μέρη του εσωτερικού και του εξωτερικού, με σκοπό να βρουν μια καλύτερη δουλειά και να κερδίσουν χρήματα, αλλά και αρκετές φορές για να αποφύγουν τις καταπιέσεις και διώξεις του Τούρκου κατακτητή.

Διαθέσιμα ιστορικά στοιχεία της αποδημίας των Γαλατινιωτών για την περίοδο από τον 18^ο ως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα δεν υπάρχουν σε μεγάλο βαθμό.

Παρ' όλα αυτά, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι ορισμένοι Γαλατινιώτες μετανάστευαν εποχιακά ή μόνιμα στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης, υπό την επίδραση των γειτονικών κωμοπόλεων Σιάτιστας και Σέλιτσας.

Παρά την έλλειψη ιστορικών στοιχείων τα **Αγιοβασιλιάτικα κάλαντα** που τραγουδιούνται στη Σιάτιστα, στην Εράτυρα αλλά και στη Γαλατινή, μας μεταφέρουν μακρινές αναμνήσεις από παλιότερες αποδημίες στη Βλαχία.

Άγιος Βασίλης έρχεται από την Καισαρεία,
από τα μέρη της Βλαχιάς κι από το Βουκουρέστι.

Το Δούναβη κατέβαινε, στο Δούναβη σεβαίνει.

-Δύνεσαι μαύρε μ' δύνεσαι πέρα για να περάσεις;

-Δύνεμ' αφέντη μ' δύνεμαι πέρα για να περάσω...

ΓΑΛΑΤΙΝΙΩΤΕΣ ΑΠΟΔΗΜΟΙ ΣΤΗ
ΣΕΡΒΙΑ.

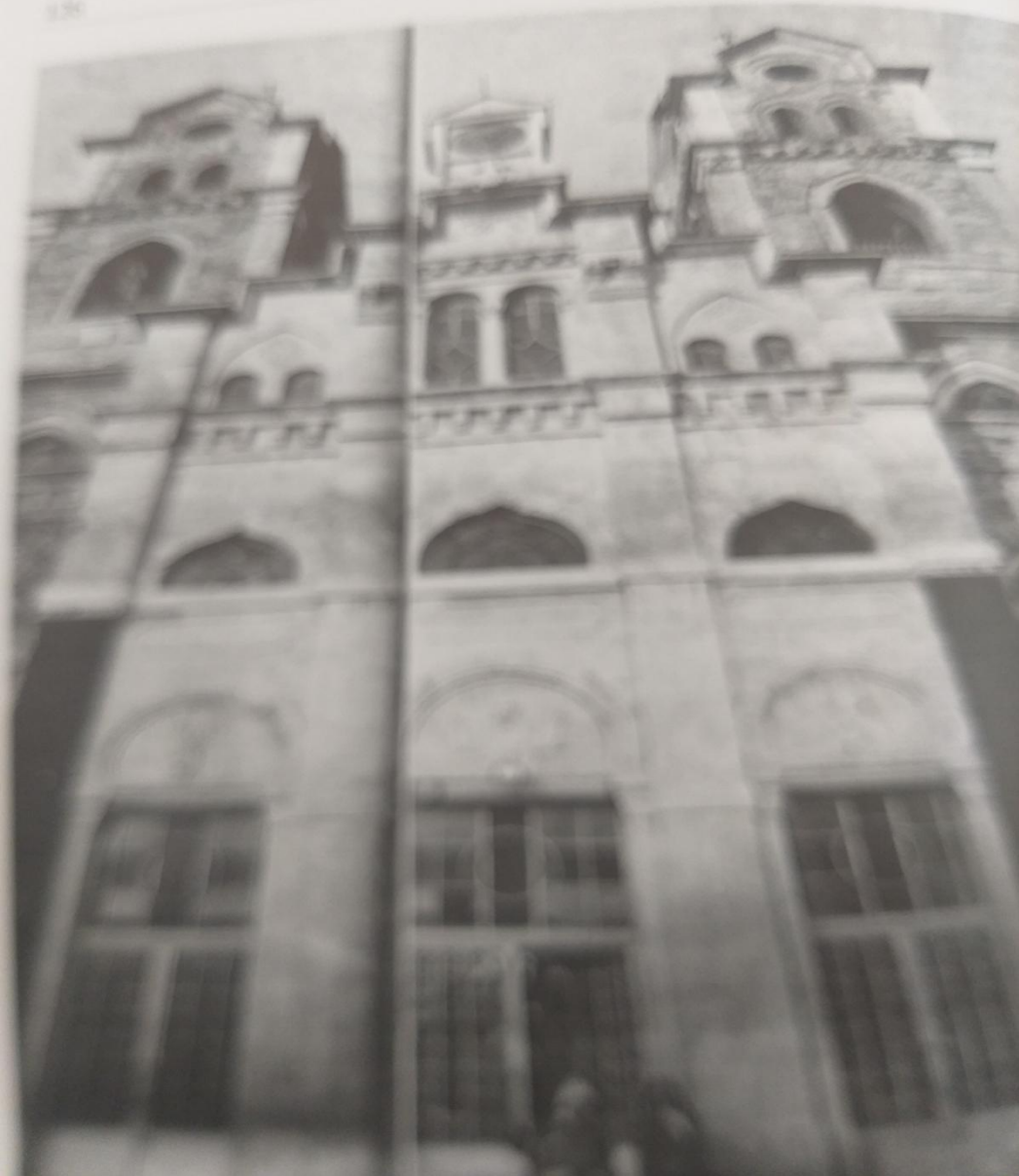
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΓ. ΔΕΝΤΣΟΡΑΣ &
Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ,
ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ 1910

Βεβαιωμένες από γραπτές πηγές αποδημίες Κοντσιωτών στην Κεντρική Ευρώπη, μαρτυρούνται μόνο από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και μετά.

Κατά τον αιώνα αυτόν, συνηθισμένος τόπος αποδημίας των μαστόρων της Γαλατινής ήταν η Κωνσταντινούπολη.

Μετά την Κωνσταντινούπολη άρχισαν να ταξιδεύουν και ανατολικότερα προς τη Μ. Ασία για να εργαστούν στα κτήματα πλούσιων φεουδαρχών της Μ. Ασίας, ανατολικά της Σμύρνης. Εκεί βασίλευε ησυχία και δικαιοσύνη σε αντίθεση με τη Δυτική Μακεδονία που μαστίζονταν από τις συνεχείς ληστρικές επιδρομές άτακτων Αλβανών Γκέγκηδων.

Η πρόσοψη του ναού της
Ευαγγελίστριας στα
Ταταύλα της
Κωνσταντινούπολης.
Στην ανέγερση του ναού
εργάστηκαν Κοντσιώτες
μαστόροι.

Την ίδια περίοδο οι Κοντσιώτες πήγαιναν να δουλέψουν για μερικά χρόνια ή να εγκατασταθούν μόνιμα στις περιοχές προς τα παράλια της Προποντίδας και τις αμέσως γειτονικές μικρασιατικές παραλίες του Εύξεινου πόντου. Σημαντική παροικία δημιουργήθηκε στην Προύσα αλλά και ανατολικότερα.

Προς τα τέλη του 19^{ου} και αρχές του 20^{ου} αιώνα Κοντσιώτες μαστόροι εργάστηκαν σε ιταλική εταιρεία στην πόλη Ζούγκουλντακ, στην περιοχή της Παφλαγονίας, επί του Εύξεινου Πόντου και έφεραν πολλά χρήματα στο χωριό με τις μακροχρόνιες αποδημίες τους.

Μετά την ίδρυση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και ιδιαίτερα την προσάρτηση σ' αυτό της Θεσσαλίας (1881), οι Γαλατινιώτες άρχισαν να κατεβαίνουν για αναζήτηση εργασίας προς το «Ελληνικό», όπως ονόμαζαν την ελληνική επικράτεια.

Έτσι, πολλές οικογένειες, έφυγαν πριν από την απελευθέρωση του 1912 και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της Θεσσαλίας που ήταν απελευθερωμένη.

Αμέσως μετά την απελευθέρωση του 1912, οι Κοντσιώτες μετανάστες είχαν αρχίσει να ταξιδεύουν στην Αμερική, από όπου ερχόταν χρήματα στο χωριό τους.

Επίσης μετανάστευσαν στην Αυστραλία για λόγους οικονομικούς - κάποτε και πολιτικούς - σε δύο μεγάλα ρεύματα, μεταξύ των ετών 1924-1928 και 1935-1939 αλλά και προς τον Καναδά.

Γαλατινιώτες μετανάστες στη
Φιλαδέλφεια των Η.Π.Α.

Από τα μέσα όμως της δεκαετίας του 1950 και με ένταση από το 1960 και εξής, οι Γαλατινιώτες στράφηκαν κυρίως προς τις ευρωπαϊκές χώρες. Η μετανάστευση προς την Ευρώπη είχε ως κύριους προορισμούς το 1955-59 το Βέλγιο και μετά το 1960, την Δυτική Γερμανία. Παράλληλα, εκδηλώθηκε μετανάστευση δευτερευούσης σημασίας προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Σουηδία, Ιταλία κ.ά.).

Την ίδια εποχή οι Γαλατινιώτες άρχισαν να ξενιτεύονται και να εγκαθίστανται, πολλές φορές οριστικά, στην Ανατολική Μακεδονία, κυρίως στη Νιγρίτα (όπου κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου σχηματίστηκε ισχυρή Γαλατινιώτικη παροικία) και στη Θεσσαλονίκη. Εκεί άρχισαν να μεταναστεύουν μαζικά από το 1950 και μετά και να ασχολούνται με την οικοδομική τέχνη και την εργολαβία οικοδομών.

Γαλατινιώτες
οικοδόμοι το
1957

Έτσι δημιουργήθηκαν παροικίες Γαλατινιωτών σε διάφορες πόλεις του εσωτερικού και του εξωτερικού όπως είναι:

- της Θεσσαλονίκης
- της Πτολεμαΐδας
- της Αθήνας
- της περιοχής Αλεξάνδρειας-Βέροιας-Σκύδρας
- της περιοχής Βόλου-Λάρισας
- της Νιγρίτας και
- της περιοχής Βοΐου και Δυτ.Μακεδονίας.

Αλλά και στο εξωτερικό υπάρχουν συμπατριώτες μας και κυρίως

- Στην Αμερική*
- Στην Αυστραλία*
- Στον Καναδά*
- Στη Γερμανία*

Συνέντευξη της Κωνσταντίνας Βότση. Η αποδημία του παππού...

- Καλησπέρα παππού! Θέλω να σου πάρω μια συνέντευξη με θέμα το ταξίδι που έκανες για δουλειά στη Γερμανία.
- Φυσικά ρώτα με ό,τι θέλεις.
- Πότε πήγες και ποιές ήταν οι προετοιμασίες για το ταξίδι σου αυτό;
- Εγώ τότε έμενα στην Καστοριά με την οικογένεια μου. Ήμουν 17 χρονών το 1963. Δεν υπήρχε δουλειά τότε στη Γερμανία. Πήγα στη Θεσσαλονίκη και έκανα τα χαρτιά μου, για να φύγω. Εκεί έκανα μία σύμβαση, ώστε να είναι όλα νόμιμα. Περνούσαμε μία σειρά εξετάσεων. Πρώτα μας κοιτούσαν τα δόντια και μετά κάναμε τις υπόλοιπες εξετάσεις. Όλη αυτή η διαδικασία κράτησε δύο με τρεις μήνες.
- Πώς ένιωσε η οικογένεια σου και πώς εσύ όταν έφυγες;

-Όταν το ανακοίνωσα όλοι στεναχωρήθηκαν πολύ. Η μαμά μου επέμενε να μην πάω και έκλαιγε πολύ. Κι εγώ ήμουν πολύ λυπημένος που άφηνα την πατρίδα μου και την οικογένεια μου, αλλά έπρεπε να πάω να βρω δουλειά.

-Πώς ταξίδεψες;

-Για να φτάσω στη Γερμανία ξεκίνησα με καράβι. Πήρα το καράβι "Κολοκοτρώνης", μέχρι την Ιταλία. Εκεί μας έλεγαν που να πάει ο καθένας. Αλλού πήγαιναν οι παντρεμένοι και αλλού οι ανύπαντροι. Το ταξίδι διήρκεσε μία ημέρα. Αφού έφτασα στην Ιταλία, συνέχισα το ταξίδι με το τρένο και έφτασα στο Μόναχο.

-Πόσο έμεινες στη Γερμανία;

-Στη Γερμανία έμεινα όσο έλεγε η σύμβασή μου, δηλαδή δεκαεπτά μήνες. Τους πρώτους οχτώ μήνες έμεινα στη Στουτγκάρδη, όπου δούλευα σε αργαλειούς και τους υπόλοιπους εννέα στη Φρανκφούρτη, όπου δούλευα γούνα.

Γύρισα πίσω, επειδή έπρεπε να πάω στο στρατό, αλλιώς μπορεί να ήμουνα ακόμα εκεί.

-Πώς ήταν οι συνθήκες ζωής;

-Οι συνθήκες ζωής ήταν πολύ δύσκολες. Έμενα σε ένα συγκρότημα στη Στουτγάρδη, το οποίο ήταν της εταιρίας και συγκατοικούσα με άλλους δύο άντρες. Τη γλώσσα την έμαθα από δάσκαλο. Φυσικά έμαθα τα βασικά, για να μπορώ να συνεννοούμε. Ξυπνούσα στις τέσσερις το πρωί και έπαιρνα τα μέσα συγκοινωνίας για να πάω να δουλέψω. Συνήθως δουλεύαμε ένα οχτάωρο. Μετά μετακόμισα στη Φρανκφούρτη, όπου δούλευα γούνα. Έμενα σε ένα παρόμοιο σπίτι με άλλους δύο άντρες.

-Τι νόμισμα ήταν τότε στη Γερμανία; Έκανες οικονομία;

-Τότε στη Γερμανία ήταν οι μάρκες. Η μία μάρκα ήταν εφτά δραχμές. Οι συνθήκες ήταν πολύ δύσκολες. Έκανα πολύ μεγάλη οικονομία. Εξάλλου ο σκοπός ήταν να φέρω πίσω στην Ελλάδα λεφτά.

-Όταν ήρθε η ώρα να γυρίσεις πίσω πώς ένιωσες;

-Όταν ήρθε η ώρα να φύγω ήμουν χαρούμενος καθώς θα γυρνούσα στη πατρίδα και θα έβλεπα την οικογένεια μου. Δεν στεναχωρήθηκα ιδιαίτερα που θα έφευγα από τη Γερμανία, αφού δεν είχα γίνει φίλος με κάποιον. Ο καθένας κοιτούσε τον εαυτό του.

-Το μετάνιωσες που γύρισες;

-Δεν μπορούσα να κάνω και αλλιώς. Δουλειά η γούνα εκείνη την εποχή δεν είχε, οπότε έπρεπε να κάνω κάτι. Όπως σου είπα και πριν, αν δεν χρειαζόταν να υπηρετήσω στο στρατό, όσο και να στεναχωριόμουν μπορεί να ήμουν ακόμα εκεί.

-Κατά τη γνώμη σου πώς κρίνεις την απόφαση οι Έλληνες να ξενιτεύονται για δουλειά;

-Είναι λογικό να φεύγουν μακριά. Ο άνθρωπος αναγκάζεται να φύγει, για να ζήσει καλύτερα, όσο και αν ξέρει ότι θα του λείψει η οικογένεια και ο τόπος του.

-Σ' ευχαριστώ πολύ παππού!

-Τίποτα μπορείς να με ρωτήσεις ό,τι άλλο θες!

Η ξενιτιά
Συνέντευξη από τον παππού μου.
Χατζή Ματίνα

- Παππού, στην οικογένεια μας έχουμε κάποιον που είχε φύγει στο εξωτερικό για δουλειές;
- Παλιά στην Ελλάδα δεν υπήρχαν δουλειές ούτε χρήματα για την συντήρηση μιας οικογένειας. Έτσι, πολλοί άνθρωποι πήγαιναν στο εξωτερικό για δουλειά. Συνήθως ο προορισμός της ξενιτιάς ήταν η Αμερική, η Αυστραλία και η Γερμανία. Ο αδερφός μου είχε πάει στην Αυστραλία, για να δουλέψει.
- Πόσο χρονών ήταν ο αδερφός σου και γιατί πήγε στην Αυστραλία;
- Ήταν μόλις 16 - 17 χρονών, όταν έφυγε περίπου στα 1960. Στην Αυστραλία πήγε αναγκαστικά, για να βοηθήσει την οικογένεια μας και να εξασφαλίσει ένα καλύτερο μέλλον για τον ίδιο.

- Πώς έφυγε από το χωριό και τι έκανε πριν ανέβει στο πλοίο;
- Από το χωριό είχε φύγει με λεωφορείο με προορισμό τον Πειραιά, έτσι ώστε να πάρει το πλοίο για να φύγει για την ξενιτιά. Από το χωριό μέχρι την Αθήνα έκανε περίπου δώδεκα ώρες ταξίδι, σε συνθήκες πολύ δύσκολες, ο ένας πάνω στον άλλο. Πριν ανέβουν στο πλοίο, τους περνούσαν από ιατρικό έλεγχο για να δουν αν έχουν προβλήματα υγείας. Το ίδιο έκαναν και φτάνοντας στην Αυστραλία, γιατί μπορούσαν να κολλήσουν κάτι μέσα στο πλοίο. Όσους τους έβρισκαν με προβλήματα υγείας, τους επέστρεφαν πίσω. Θυμάμαι τον αδερφό μου να μου λέει πως αισθάνονταν ότι θα κάνει χρόνια να γυρίσει.
- Ποιές ήταν οι συνθήκες μέσα στο πλοίο;
- Οι συνθήκες μέσα στο πλοίο δεν ήταν πολύ καλές. Είχαν πολλά άτομα μαζί το ίδιο δωμάτιο που κοιμόντουσαν και έτρωγαν ό,τι τους έδιναν.
- Πόσο καιρό έκανε να φτάσει στην Αυστραλία;

- Από την Ελλάδα μέχρι την Αυστραλία το ταξίδι κράτησε ένα μήνα. Οι άνθρωποι ταλαιπωρούνταν πολύ από το μακρύ ταξίδι. Όταν είχε ταξιδέψει ο αδερφός μου, στην διώρυγα του Σουέζ γινόταν πόλεμος και έτσι έπρεπε να κάνουν όλο το γύρο από το Γιβραλτάρ για να φτάσουν στον προορισμό τους...

- Στην Αυστραλία βρήκε κατευθείαν δουλειά και πού έμενε;

- Όταν πρωτοπήγε στην Αυστραλία, εγκαταστάθηκε στην Μελβούρνη και εκεί βρήκε την πρώτη του δουλειά σε ένα εργοστάσιο. Έπειτα, είχε μαζέψει κάποια χρήματα και άνοιξε δικό του μαγαζί. Επίσης, εκεί γνώρισε την γυναίκα του, που ήταν και αυτή ελληνίδα, που έφυγε για την ξενιτιά.

- Μετά από πόσο καιρό γύρισε ξανά στην Ελλάδα;

- Του έλειπε πάρα πολύ η οικογένεια και η πατρίδα. Αποφάσισε να γυρίσει στην Ελλάδα μετά από 20 χρόνια και ήταν πολύ περήφανος και συγκινημένος που τα κατάφερε. Έμεινε τρεις μήνες στην Ελλάδα και μετά επέστρεψε στην Αυστραλία και είναι ακόμα εκεί με τα παιδιά του.

- Πολύ ενδιαφέρουσες πληροφορίες.

Σ' ευχαριστώ πολύ παππού, για τον χρόνο που μου αφιέρωσες!

Βιβλιογραφία

- Γαλατινή Βοΐου Κοζάνης, Γεώργιος Π. Τσότσος.
- Οι Γαλατινιώτες της Διασποράς. Σύλλογος Γαλατινέων Θεσσαλονίκης «Η Αγία Παρασκευή».
- Τραγούδια Γαλατινής, Μιχαήλ Γ. Γκόβτζιας.

Εικόνες από το Διαδίκτυο